

ACC. N:R M. 15010:1-14.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *O. W. Möller, Löberöd*
Härad: *Färs ö. Kosta* Berättare: " " " "
Socken: *Vomb ö. Hvarlösa* Berättarens yrke: *f. d. lantbrukare*
Uppteckningsår: *1958* Född år *1872* i *Hvarlösa*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

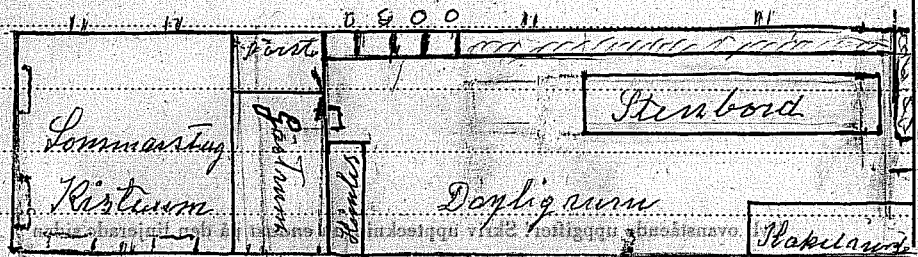
Allmogens sittmöbler. s. 1-14.

LUF 94

2/5-58

I äldre tid var det vanligt att vardags-
stugan var möblerad med Bänkar vid ytter-
väggarna av enklaste slag. Den obligatoriska
"Gäsbänkarna" strax innanför ytterdörren.
Den var till utseendet liksom ett lågskåp
att sitta på och i fil med dom andra enkla
sittbänkarna. Gäsbänkarna rymde vanligt
vis fyra liggfärs i varit ett fack och med
en lucka för varje med det så traditionella
Hjärtat utskuret där gäsen kunde slicka ut
mjölket för att få lufte samt att bita dem som
kallt sig det. Här nedan en skiss av ett Rörings-
hus i Bombo Raby var förd 75 tuml. numera
tillhör vattenverket till Välmögrund.

Som det såg
ut 1896
Med fyra Bänkar
av åt Höder.

Husbonden satt alltid vid Bordspändan här
långt bort till höger med sitt Hångskåp på
väggen över sig. Där förvarade han sina hand-
lingar m. m. och i detta dagligrum åt alla gemensamt
vid det stora och massiva Stenbordet som
var 3 tum tjockt och 35 alm. långt 15 alm. brett
Från Hoinsted öster till. Der synes så stark
teu venster från ingången Gåsa bänken samt
vidare sitt bänkarne runt Stenbordet. Störst
drängen närmast Husbonden så andre drän-
gen sedan tvänne vaktpojkar en för Gården
och en för Fären samt två Pigor. Dessa se-
nare satt på Trebensstolar som jag nu
skall beskriva. Ja dessa stolar kunde man
dels taga från en rund stolk som sågdes
i skivor med 1.5 till 2 tum tjocklek.
eller säga ut av en Planka. Litsen var
cirka halv alm i diam. med utbökning

av den som är 2 tunn med 3 städiga ben in-
borrade på ett dom står med utåt. Dessa
stolar såg man allorid målade. Skom-
karen rätt merendels på tiknasse, 3 bente
ga stolar. Så har vi dom enkla 4 bente
som var hemgjorda av de flesta på den tiden.
Dessa stolar var med med fyrkantiga ben o-
rätt grovare med städiga stög emellan benen
och för det mesta omålade. Barnen hade
sina små egna sängar samt Mor o Far låg
tillsammans i den s. h. "Himlasängen" som
för i tiden var så allmän i Bondstugorna.
Hemma säng var på många ställen utsmyck-
ta med ritkurna bilder samt vackert må-
lade. De voro tändligen höga med en Pall fram-
för att kliva upp på. Ett draperi fram till ett
draga för. En Harmstol att sitta på för mera
bemärkta personer t. ex. Västen Skollasaren
m. s.

Barnen hade sina egna små lätta päl-
lar att sitta på. Högskåpet var ju i en
Bondstuga på 1880-talet vid bondensan
eller där husbonden hade sin plats. Skedel-
ungsbanken hade sin plats vid kakelug-
nen som synes på skissen i stugans nord-
västra hörn. Där brukade far eller hus-
bonden ligga, då han rökade sin ring-
pipa eller läsa dagens tidning. Ungarna
här var en b. k. sätningen med bresa,
skivor och med "Bildes i Relief". Dessa
Reliefb. föreställde Piddarens strid med
Grakren eller Gustav Osa. Hast XV m. fl.
Dessa ungar eldades från köket. På detta
vis voro de flästa stugar, inrättade här på
landt, som jag berättat och med egen erfar-
enhet kan skriva om. Nu är tiden av mo-
derna bara en annan än våra Förfäders.

Övergångstiden här på landet för nyare
inredningar var nog daterad till slutet
av 1800 talet. Jag har enligt gamla tid-
ningarna funnit att Hölindustrin då
böjades att utannonsera sina tillverk-
ningar. Här så en böjades att köpa nya möb-
ler skulle ju även andra göra så. Det var
här liksom med Bilen nu ingen ville ö-
ra sänkt än den andre. Men den gamla
1700-tals "Dala klockan" "Karnstolen" som nu har fått
resor i säten samt husbondens lilla värde
handlingskap med andra värdefulla relik-
ker har av en del folk som ha dem i för-
var placerats i ett särskilt rum. Dala kloc-
kan bygger på skissen till höger när man
kommer in i dagligstugan jämte det bil-
la skåp som inrymde "Malärts korvosen".
Ja, enligt detta var det Hölindustrin som.

Började införa modernare Herrinredning
 ar. Pallar. ja, "Brudepallar" var det ju i oli-
 ka fasoner. dels med stoppsning och brodyr
 på dels endast målade med vackra blommor
 och moter. Dessa gingo i arv och i en del
 fanns det inskrivet av dem som använt dem.
 Jag har i min ägo de två som vi använde
 när vi vigdes. Sedan är det vanlige små bän-
 pallar och de större med fyra utvägade ben
 med ragg ikring och utskärning i kiltser,
 dels målade i gammaldags målning med
 olika motiv. Naturligen av en trädgård
 såg jag men inga med tre ben har jag sett.
 Långpallarna var större än dom andra.
 Mjölkpallar, med tre ben voro ju lite hög-
 re än dom andra och med rund sitt. Pallar
 av de olika slaget kommes till användning
 än i dag och för olika göromål i hem och
 herregård

Stolar. Dessa voro för det mästa Gäst-
jordens ännu de flesta på 1800-talet här på
landet voro stöjlkunniga. Detta berodde
ju på att dom, ^{här} i riket dertill runt sina
egor här uppe, i östlilla o norra Skå-
ne. De vanliga fyrbenta med fyrkantiga
och ryggstöd var de vanliga och lättast att
snicka. Som dessa fyrbenta stolar skulle
vara lite finare blavo de placerade i som-
marsluggan eller gästsluggan. Här var
det ju merendels bara fyra till fem ekens
stolar runt väggarna. Der det inte fanns så-
skild verkhammar hade väven även här
sin plats. Stolarna placerades runt ett
ett bord liksom nu och den förnämsta
stolen var Harmstolen eller höjor finare
snidad avsedd för Präst. Blocken. Stolmästern
de voro även mors o fars och med mjuk sits

Bänkar och trebenta stolar voro på de äld-
 sta av ett rum eller stugas möblering
 på 1700 - medio av 1800 talen. Sedan kom
 de fyrbenta som jag förut beskrivit från
 en Bondgård i Bombo Raby. Men då får jag
 nu förflytta mig till Hårlosa i Frosta hä.
 eller till mitt eget hem Bokseröd som jag
 ju känner bäst till. Ennå stolar med
 hög stoppad rygg resår o stoppad sittsamt
 stoppad armbådd av snidad ek i ryggstöd
 samt framben. I ring det stora matsal-
 det i Salen tolv stolar med högt ryggstöd
 med plätad rotting i sitt o ryggstöd samt bet-
 sade. Vid varje fönster fega till söder ett
 bord vid varit fönster med plats för fem
 gäster samt ett serveringsbord vid dörren
 Ånnu andra åtta stolar, var av Björk
 och med framåt, bakått ben och oval sitts.

Kaffelungen med öppen brasa på vass-
 sidans långvägg samt ett skåp i hörnet.
 Kontoret med skrivbord och lampor
 samt ett utsläpbat polerat bord samt
 åtta stolar av samma typ som i matsalen
 med runt ryggstöd samt framåtbojda fram-
 ben. Namnet på stilen var *Rockokä*
 En stoppad o klädd soffa i samma stil
 som stolar o bord. Längs en rumad kaffel-
 unger i hörnet även med öppen brasa.
 Till vänster i hörnet dolda så vanliga Tobaks-
 hyllan med lång och kortpipor samt
 ljöskumpipor. På denna tid var det inte
 alla gäster som rökade ruggars. Hullet stol
 var en sådan som gick på "Hullet" eller tjukt
 liknande våra ljöskolar fast då mera
 enkla. Hullet stol en som var mycket mjuk
 och varmt ombonad för dom som för värk-

Och sjunde delen af Kunde som var natten ut
tan fick sitta uppe en del av natten. Det
var ju vanligt för i tiden säga. De kall nu
läsa i "Brudstol" denna benämning för
man icke säga så bokstaveligt som att skulle
vara en särskild stol för de nygifte
Det var endast ett ordspråk eller d.g.
Domarstol eller Domstol var ju den stol
som våra förfäder sitta på när de döma-
de en "Missdödar" det kunde helt enkelt
vara en sten lite högre än den andra
som i Ring var placerade uti i del
från. Domstol även den nu för tiden den
Gärsads hövding sitta som fälles dom över
de nyvarare många förlustare. Stol typen
voro Boholke med förhållande utåt böjda fram
ben svängd rygg o sats samt stoppade. Först
i en stols var med armstöd och lite större.

I. M. Amerikanska Gungstolar kom så i
 marknaden och var mycket osmyckta de slet
 inte upp mattan som låg på golvet. De stod
 ju på ett underlag och ställdes. De var bra
 målade. Barnstolar dels med gungla dels med
 hjul höra till Barnkammaren. De flesta
 billiga och enkla möblerna var på vägen
 marknaden var o höra och kom från Småland
 och Göttinge Härad. Ja, för alla här på län
 det som skulle gifta sig och inträde i s. k.
 "Bredstol" kunde här sälja ut och köpa
 sitt enkla men stabila bohem för ett
 för deras kassa hyggligt pris. Det var
 inga Lyxmöbler men fordringarna var
 ju på denna tid inte så höga t. ex. för
 en Piga o. dräng m. pl. Därst var all möja
 målade så kunde man utvälja de som var
 vackrast ordade i träet sedan själva Petra den

Carl Johan var en Möbelslagare som var med
de senaste utgåvan Snickerier endast en och an-
nan soorvad knapps. Carl XV möbler var med
mycket snickerier och utskärningar i stolar
och Bänke. Tydligt har jag en sådan med Lejon
huvud och Skulptur den är av Ek. Stolar
med Halssets vet jag inte av. Med flätning
av Pil var så vanliga för en hundra år sedan
Även av Pottning förekom i min barndom
Bilder från Biblen förekommo t. ex. Englar
och Profeterna voro representerade.
Som våra förfäder hade större utrymme i
sina stugor behövde de ej många Fällstolar
Men Fällbord eller som de kallades "Flagbord"
och var mindre det den s. k. "Skrapan" var
att fälla kamman. De stora bordskivorna
voro så att fälla ned en till varje sida de
är i bruk ännu i dag. De voro mycket lera.

Barroch var en möbeltyp stillfull och ren.
 Rommersk var med mycket utskärningar av
 änglar och bilder förest. Bibliska personer
 m.m. I en särskild bok kan man studera
 alla de mångfaldiga Möbetyper som
 fanns i Slott & Borgar såväl här i Sverige
 som i utlandet. De möbetyper som har
 många utskärningar äro ju svårare att hå-
 la rena och likvicka numera mindre än
 för i tiden. För i tiden var här inga damm-
 sugare och all rengöring fick ske för hand.
 Och inga särskilda som nu annonseras
 ut det ena bättre än de andra i flaskor
 och Paket. De vanligaste var Pokaska
 tenlagsurkott och vissa andra från väster-
 urkott som var och en då för tiden kön-
 till och spela insamlade och tillredde
 Och med tiden och med större inkomster Stes
 på bordningarna

Förstolar var där de förskolor smickrade av
Fur samt hopfällbara för att taga så liten
plats som möjligt. De såg ut ungefär som vä-
ra Trädgårdstolar. Ja, även borden kan hop-
fällas och Barnstolar kan vara kombinerade
de utgöra upp ett bord som barnet kan ha
sin mat eller leksaker på. Den hörde till
Barnkammaren. Yngre stoltypen kom hit
från Småland i slutet av 1800. De var med
runda kvarvade ben fyra till ant. med sväng
sits och delvis betrade och en del omålade. 150-125.
pr styck. De hade ett steg eller pinnar från
ben till ben på ett steg in-tappat emellan.
De var låga och behändiga. Och använde mycket
Gungstolar kom även hit från Småland och
sedermera Göttinge. Dessa var med gängen
och omålade med runda långa pinnar i rygg och
kvarvade under. De hade svängd sits. Björks.